

A VILLÁNYKÖVESDI FEKETE-HEGY

HUDD20003

KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET

NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERVE



Összeállította:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság



2019

TARTALOMJEGYZÉK

| | | |
|----------|---|----|
| 1. | A terület azonosító adatai | 3 |
| 1.1. | Név | 3 |
| 1.2. | Azonosító kód | 3 |
| 1.3. | Kiterjedés | 3 |
| 1.4. | A kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek | 3 |
| 1.5. | Érintett települések | 4 |
| 1.6. | Egyéb védettségi kategóriák | 4 |
| 1.7. | Tervezési és egyéb előírások | 5 |
| 2. | Veszélyeztető tényezők | 8 |
| 3. | Kezelési feladatok meghatározása | 11 |
| 3.1. | Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése | 11 |
| 3.2. | Kezelési javaslatok | 12 |
| 3.2.1. | Élőhelyek kezelése | 12 |
| 3.2.2. | Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés | 36 |
| 3.2.3. | Fajvédelmi intézkedések | 36 |
| 3.2.4. | Kutatás, monitorozás | 36 |
| 3.2.5. | Mellékletek | 38 |
| 3.2.5.1 | Térkép: A tervezési terület áttekintő térképe | 39 |
| 3.2.5.2. | Térkép: A tervezési terület kezelési egységei | 40 |
| 3.2.5.3 | A tervezési területkezelési egységeihez tartozó földrészletek és erdőrészletek listája | 41 |
| 3.3. | A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében | 48 |
| 3.3.1. | Agrártámogatások | 48 |
| 3.3.2. | Pályázati források | 50 |

1. A TERÜLET AZONOSÍTÓ ADATAI

1.1. Név

Villánykövesdi Fekete-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)

1.2. Azonosító kód

HUDD20003

1.3. Kiterjedés

290, 88 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

Közösségi jelentőségű élőhelyek

| Élőhelykód | Név |
|------------|---|
| 91H0* | Pannon molyhos tölgyesek |
| 6210* | Meszes alapkőzetű félttermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (FestucoBrometalia) |
| 6240* | Szubpannon sztyeppék |
| 91L0 | Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion) |
| 9150 | Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön |

*kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

Közösségi jelentőségű fajok

| Név |
|---|
| <i>Morimus funereus</i> – gyászcsincér |
| <i>Lucanus cervus</i> - nagy szarvasbogár |
| <i>Cerambyx cerdo</i> – nagy höscincér |
| <i>Himantoglossum caprinum</i> – bíbor sallangvirág Új neve: <i>Himantoglossum jankae</i> – Janka-sallangvirág |

1.5. Érintett települések

| Település | Megye | Érintett terület | | A település területének érintettsége (%) |
|---------------|---------|------------------|-------|--|
| | | (ha) | (%) | |
| Kisharsány | Baranya | 46,82 | 16,10 | 1,80 |
| Nagyharsány | Baranya | 231,42 | 79,59 | 30,89 |
| Villány | Baranya | 3,81 | 1,31 | 0,29 |
| Villánykövesd | Baranya | 8,72 | 3,00 | 0,40 |
| Összesen: | | 290,77 | 100 | |

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

| Típus | Kód | Név | Átfedés (ha) | Átfedés (%) | Kapcsolódó jogszabály száma |
|--|-----------|--------------------------------------|--------------|-------------|----------------------------------|
| Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület | - | - | - | - | - |
| Országos jelentőségű védett természeti terület | 279/TT/97 | Fekete-hegy Természetvédelmi Terület | 94,6 | 32,53% | 25/1997. (VIII. 1.) KTM rendelet |

| | | | | | |
|---|----|---|----------|------|---|
| Helyi jelentőségű védett természeti terület | - | - | - | - | - |
| <i>ex lege</i> láp | - | - | - | - | - |
| ökológiai hálózat magterület övezete | MT | - | 290,77ha | 100% | 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről |
| Nemzetközi jelentőségű területek | - | - | - | - | - |

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre

A Fekete-hegy Természetvédelmi Terület nem rendelkezik jogszabályban kihirdetett természetvédelmi kezelési tervvel.

Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 9/2005. (V. 12.) Kgy. rendelete Baranya megye területrendezési tervéről.

Települési rendezési tervek

Kisharsány:

Kisharsány Község Önkormányzatának 7/2004 (VIII.09) számú rendelete a község szabályozási tervének jóváhagyásáról és helyi építési szabályzatának megállapításáról

Nagyharsány:

1/2005 (I.27) számú rendelet Nagyharsány község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

4/2007 (IV.11.) számú rendelet Nagyharsány község helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének módosításáról

Villány:

18/2011. (XII.22.) számú önkormányzati rendelet a város szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról a módosító 14/2015. (VII. 16.) és 20/2015 (XII.18.) önkormányzati rendeletekkel egységes szerkezetben

Villány város Önkormányzat képviselőtestületének 132/2011. (XII.21.) számú határozata a város településszerkezeti tervének megállapításáról

Villánykövesd:

2/2002. (III.01.) számú rendelet Villánykövesd község helyi építési szabályzatáról

A közgyűlés által elfogadott településrendezési tervvel nem rendelkezik.

Erdőtervek

A Villánykövesdi Fekete-hegy kjKTT a Vajszlói Erdőtervezési Körzetbe tartozik, melynek erdőtervezését a 2014. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet írta elő. A tervezést lezáró jogi aktus a zárótárgyalás, amely 2015.03.31-én lezajlott. A Vajszlói Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve 2015.01.01-től 2024.12.31-ig hatályos, a tervezési adatokat beépítették az Országos Erdőállomány Adattárba.

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Villánykövesdi Fekete-hegy kjKTT területe vadgazdálkodási beosztása szerint a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási tájba és a Dél-Baranyai ártéri vadgazdálkodási tájegységbe (407) tartozik.

A 2017. 03. 01.-től 2037.02.28.-ig tartó üzemtervi ciklusban a Fekete-hegy kjKTT területét magában foglaló körzet kódszáma: 02504750407. A vadászatra jogosult a Villányi Vadásztársaság.

Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen halgazdálkodási vízterület nem található, halgazdálkodási terv nem vonatkozik rá.

Vízgyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv hazai megvalósítása körében, a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-15 Alsó-Duna Jobb Part tervezési alegység terve vonatkozik. Közreadta a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság, 2016. április.

A tervet a Kormány 1155/2016. (III. 31.) határozatával fogadta el.

A terv elérhető a <http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> honlapon.

Világörökségi kezelési terv vagy tervezet

A Villánykövesdi Fekete-hegy kJKTT területére világörökségi kezelési terv vagy tervezet nem vonatkozik.

2. VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK

| Kód | Veszélyeztető tényező | Eredete B: belső; K: külső; V: várható | Jelentősége H: magas; M: közepes; L: kicsi | Érintett terület nagysága (%) | Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás |
|-----|--|---|---|-------------------------------|--|
| A06 | Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése) | B | H | 1,23 | 6210 <i>Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek</i> , 6240 <i>Szubpannon sztyeppék</i> Janka-sallangvirág (<i>Himantoglossum Jankae</i> korábban: <i>H. caprinum</i>) A szukcesszió ellen ható cserjeirtás hiánya a gyepterületek cserjésedéséhez, hosszú távon teljes eltűnésükhöz, beerdősülésükhöz vezet. A valaha legelőként hasznosított déli oldalon a legelő állatállomány eltűnése a terület beerdősülését / beerdősítését eredményezte, a még meglévő gyepfoltokban intenzív cserjésedés tapasztalható. |
| A21 | Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban | K, B | M | 19,39 | 6210 <i>Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek</i> , 6240 <i>Szubpannon sztyeppék</i> Janka sallangvirág (<i>Himantoglossum Jankae</i>) gyászincér (<i>Morimus funereus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) A szőlők intenzív vegyszeres kezelése a meteorológiai körülményektől függően szennyezheti a terület védett élőhelyeit és károsíthatja védett fajait. |
| B03 | Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat) | B | H | 96 | 91H0 <i>Pannon molyhos tölgyesek</i> 91L0 <i>Illír gyertyános-tölgyesek</i> 9150 <i>Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön</i> gyászincér (<i>Morimus funereus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) A tájidegen fajokkal történő erdősítés (akác) gyakorlatának fenntartása, az invazív fásszárúak (elsősorban a bálványfa) térhódítását elősegítő erdőgazdálkodás (tarvágások), illetve a spontán terjedő özönfajok visszaszorításának elmulasztása a |

| Kód | Veszélyeztető tényező | Eredete B: belső; K: külső; V: várható | Jelentősége H: magas; M: közepes; L: kicsi | Érintett terület nagysága (%) | Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás |
|------------|--|---|--|-------------------------------|---|
| | | | | | terület erdőállományainak degradációjához vezet. A termőhelynek megfelelő, változatos kor- és fajösszetételű erdőszerkezet kialakítására való törekvés hiánya az erdők szerkezetének és fajösszetételének átalakulásához, az állomány homogenizálódásához, a biodiverzitás csökkenéséhez vezetnek. |
| B07 | Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is | B | M | 96 | <i>91L0 Illír gyertyános-tölgyesek</i> <i>91H0 Pannon molyhos tölgyesek</i> <i>9150 Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön</i> gyászincér (<i>Morimus funereus</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) A holtfa eltávolítása a területről a természetes ökológiai folyamatokat károsan befolyásolja, sok értékes faj életterét megszünteti, köztük a holt fában fejlődő jelölő bogárfajokét is. |
| G08 | Hal- és vadállomány kezelése | B | M | 100 | <i>6210 Meszes alapkőzetű félttermészetes száraz gyepek,</i> <i>6240 Szubpannon sztyeppék</i> <i>91H0 Pannon molyhos tölgyesek</i> <i>91L0 Illír gyertyános-tölgyesek</i> <i>9150 Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön</i> Janka sallangvirág (<i>Himantoglossum Jankae</i>) A túltartott vadállomány ellehetetleníti az erdők természetes felújulását. Az érzékeny gyepek területeken a vadak taposással, túrással károsítják a védett fajokat és élőhelyeket, elősegítik az özönnövények terjedését. |

| Kód | Veszélyeztető tényező | Eredete B: belső; K: külső; V: várható | Jelentősége H: magas; M: közepes; L: kicsi | Érintett terület nagysága (%) | Jelölő fajra vagy élőhelyre gyakorolt hatás |
|------------|---|---|---|-------------------------------|---|
| I02 I03 | Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül) Egyéb idegenhonos fajok (nem inváziósok) | B | H | 100 | 6210 Meszes alapkőzetű félttermészetes száraz gyepek, 6240 Szubpannon sztyepppek 91H0 Pannon molyhos tölgyesek 9150 Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek Első sorban a bálványfa, a fekete fenyő, az akác és a dió terjedése okoz problémát az erdőszerkezet átalakításával és az aljnövényzet degradációjával. |

3. KEZELÉSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A gyepterületek (különösen a 6210 és 6240 élőhelytípusba sorolható sziklagyepek, szubpannon sztyeppék), erdő-gyep mozaikok megőrzése, fenntartása, az ott található közösségi jelentőségű (*Himantoglossum jankae*; korábbi nevén *H. caprinum*), védett (pl.: *Anacamptis pyramidalis*, *Trigonella gladiata*) vagy más szempontból értékes növény- és állatfajok életfeltételeinek biztosítása, az élőhely megőrzése, illetve helyreállítása a cserjésedés és spontán beerdősödés visszaszorításával.

A közösségi jelentőségű erdős élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása/fejlesztése a rájuk jellemző növény- és állatfajok védelmével, állományuk és populációik életképességének növelésével.

Az özönnövények és tájidegen fajok (elsősorban a bálványfa, a fekete fenyő, a fehér akác) további terjedésének megakadályozása, meglévő állományaik visszaszorítása, átalakítása.

Az erdei élőhelyeken a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, természetes, illetve természetközeli, a honos társulásoknak megfelelő fafajösszetételű, őshonos fafajokból álló, többkorú, a társulásra jellemző aljnövényzetű erdők kialakítása, megőrzése és helyreállítása.

A természetes, illetve természetközeli állapotú erdőkben a folyamatos erdőborítást szolgáló gazdálkodási módok fenntartása.

A holt faanyag védelme, az erdei életközösségek, különösen a holt faanyaghoz kötődő élővilág életfeltételeinek hosszú távú biztosítása.

A beavatkozást nem igénylő – védelmi rendeltetésű – erdőterületeken a természetes folyamatok zavartalan működésének biztosítása az erdészeti beavatkozások minimalizálásával.

További cél a területen a földtani és felszínalaktani értékek megőrzése.

3.2. Kezelési javaslatok

Jelen fejezet célja a Fekete-hegy kjKTT természetvédelmi célkitűzéseinek elérését elősegítő kezelési módok rögzítése. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.” Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A „3.2.1 Élőhelyek kezelése” fejezeten belül a 3.2.1.1. – 3.2.1.3. alfejezetek a tervezési terület kezelési egységekbe csoportosított élőhelytípusaira elkülönítve határoznak meg kezelési javaslatokat. A fejezet többi alfejezete a teljes tervezési területre vonatkozó javaslatokat tartalmaz.

3.2.1. *Élőhelyek kezelése*

A) Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

Területrendezés

Az érintett települések településrendezési eszközeinek elkészítése, módosítása és felülvizsgálata során ügyelni kell arra, hogy a Villánykövesdi Fekete-hegy kjKTT területére vonatkozó előírások összhangban legyenek a természetvédelmi célkitűzésekkel, biztosítsák természeti és tájképi értékének megóvását. A tervezési területen bármilyen épület, építmény csak a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban, azok megvalósítása érdekében helyezhető el. Nem támogatható semmilyen használati mód vagy tevékenység, amely a természetes vagy természetszerű élőhelyek területének csökkenésével vagy állapotuk romlásával jár. Új vonalas létesítmény a tervezési területen nem létesíthető. A spontán beerdősült szántók, gyepek, szőlők újbóli művelésbe vonása természetvédelmi szempontból nem kívánatos, javasoljuk a művelési ág változtatást a kialakult állapotnak megfelelően.

Közlekedés

A gépjárművel történő közlekedésre a meglévő földutak használhatók, új utak létesítése, az utak szilárd burkolattal való ellátása nem javasolt.

Bányászat

A tervezési terület védett részein külszíni bányatelek nem nyitható és bővíthető. Az egyéb területekre az OTvT. 25.§ (6) rendelkezései az irányadók, mely szerint az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető.

Turizmus

A Villánykövesdi Fekete-hegy kJKT területén nem jellemző a turizmus, a területen nem található turistaút, tanösvény, vagy más oktatási-bemutatói célokat szolgáló létesítmény. A természetvédelmi szempontból legértékesebb részen, a déli lejtő erdő-gyep mozaikjában, annak kis kiterjedése és sérülékenysége miatt a turisztikai terhelés növelése a továbbiakban sem javasolt. A turisztikai fejlesztések a terület többi részén sem indokoltak, mivel a Fekete-hegy közvetlen környezetében turisztikai szempontból lényegesen nagyobb vonzerőt jelentő területek és létesítmények találhatóak (pl.: a Szársomlyó, a Nagyharsányi Szoborpark, a Villányi templomhegy, illetve a régió híres pincészetei stb).

Az 1996. évi LIII. tv. 38. § értelmében a tervezési terület fokozottan védett részei csak hatósági engedéllyel látogathatók, a védett és fokozottan védett területeken hatósági engedély szükséges a közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez és technikai jellegű sporttevékenység folytatásához.

B) Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

Kezelési egységek – KE

A tervezési terület élőhelytípusai, illetve azok természetességi állapota és a gazdálkodási módok alapján 6 kezelési egység került elkülönítésre. A kezelési egységek lehatárolása a 2016-ban végzett élőhelyfelmérés alapján történt. A kezelési egységek határai az élőhelyfoltokat követik, nem telekhatárokat vagy erdőrészlet-határokat, ezért nem rögzítettek, az élőhelyfoltok esetleges átalakulásával vagy vándorlásával együtt rugalmas módosításuk szükséges. Pontos térbeli lehatárolásuk a fenntartási terv gyakorlati alkalmazása során e terv térképmellékletének és leírásainak iránymutatása alapján, a konkrét feladat ismeretében a területen illetékes természetvédelmi őr segítségével, a terület aktuális állapotának megfelelően a helyszínen végzendő.

| Kód | Kezelési egység megnevezése | Á-NÉR élőhely | Élőhely Natura 2000 kód | Jellemzők: |
|------|-------------------------------|--|--|--|
| KE-1 | természetes gyeperdő mozaikok | H3axG2xM1xH4 - Köves talajú lejtősztyepek, Mészkedvelő nyílt sziklagyepek, Molyhos tölgyes bokorerdők, Erdősztyepprétek, félszáraz irtásrétek | 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik 6240 Szubpannon sztyepek | A Fekete-hegy déli oldalának értékes, védett fajokban gazdag, ám erősen cserjésedő, bokorerdővel mozaikos, helyenként sziklakibúvásos gyeppoltjai. |
| KE-2 | degradált gyepek | OB – Jellegtelen üde gyepek OC – Jellegtelen száraz félszáraz gyepek | - | Villánykövesdi felhagyott bányaudvar, helyenként spontán akácodosó felhagyott szőlők, legelők. |
| KE-3 | természetközeli fás élőhelyek | LY1 - Szurdokerdők LY2 - Törmeléklejtő-erdők LY1xLY2 Szurdok- és törmeléklejtő-erdők M1xLY4 - Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők, Molyhos tölgyes bokorerdők L1 - Mész- és melegkedvelő tölgyesek L1XRDb - Tölgyes jellegű sziklaerdők, Óshonos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos erdők K2xRDbxLY2 - Gyertyános kocsánytalan tölgyesek, Óshonos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos erdők, Törmeléklejtő-erdők RDa - Óshonos fafajokkal vegyes idegenhonos lombos erdők | 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek 91H0 Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescens-szel 9180 Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion erdői 9150 - Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön | A Fekete-hegy központi részén az északi lejtők felső harmadában található hárs dominálta illír gyertyános-tölgyes erdők, a meredek északi lejtők törmeléklejtő-erdői, a keleti rész két kisebb szurdokvölgye, a hegy sziklás gerincének elsősorban északias kitettséggű sávjában kialakuló tetőerdő sáv, a déli lejtő erősen virágos körises mészkedvelő tölgyes szálderdeje, a gerincrégióban déli kitettségben a hegy mindkét csúcsa környékén és a déli lejtő egy-egy sziklakibúvásos területén előforduló molyhos tölgyes bokorerdők, átalakuló fekete-fenyvesek, pusztuló fenyők alá települő hazai |

| | | | | |
|------|--|---|---|---|
| | | | | faállományok tartoznak ide. |
| KE-4 | degradált és tájidegen erdészeti faültetvények | S1 – Akácos ültetvények RDa - Őshonos fajokkal vegyes idegenhonos lombos erdők RDb - Őshonos fajokkal vegyes idegenhonos lombos erdők RDbxS1 - Őshonos fajokkal vegyes ültetett akácok | - | Akácos, fenyves, diós állományok. Átalakuló idegenhonos állományok, pusztuló fenyők alá települő virágos kőris, visszaszoruló akácok hazai fajokkal (mezei juhar, virágos kőris, hegyi szil). Aljnövényzetük az illír gyertyános-tölgyes aljnövényzet fajaiból áll. Az idős, pusztuló akácokban megfigyelhető a honos fajok térnyerése. |
| KE-5 | inváziós fásszárúak spontán állományai | S6 - Nem őshonos fajok spontán állományai | - | Spontán kialakult bálványfa foltok. Aljnövényzetüket sokszor az illír gyertyános-tölgyes aljnövényzet fajai alkotják vagy színesítik. |
| KE-6 | szőlők | T7- Szőlő | - | A terület szélein benyúló nagyüzemi szőlők. |

3.2.1.1. Gyepterületek kezelése

KE1 – természetes gyep-erdő mozaikok

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a terület legnagyobb természetességi értékű területeit foglalja magába. Ide tartoznak a Fekete-hegy déli oldalának értékes, védett fajokban gazdag, ám erősen cserjésedő, bokorerdővel mozaikos, helyenként sziklakibúvásos gyepfoltjai. A kezelési egység a Fekete-hegy TT fokozottan védett részén található.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- Érintett ÁNÉR élőhelyek:

H3axG2xM1xH4

Köves talajú lejtősztyepppek, Mészkedvelő nyílt sziklagyepek, Molyhos tölgyes bokorerdők, Erdősztyepprétek, félszáraz irtásrétek

- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok:

6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik

6240 Szubpannon sztyepppek

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Janka-sallangvirág (*Himantoglossum Jankae* (korábbi elnevezése: *Himantoglossum caprinum*))

Érintett, egyéb védett fajok: bakszarvú lepkeszeg (*Trigonella gladiata*), magyar pikkelypáfrány *Ceterach javorkeanum*, adriai varjúháj (*Sedum acre subsp. neglectum*), dalmát csenkesz (*Festuca dalmatica*), borzas szulák (*Convolvulus cantabrica*), bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*), hangyabogáncs (*Jurinea mollis*), selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*), Óriás szegfű (*Dianthus giganteiformis*), nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*), vitézvirág (*Anacamptis pyramidalis*), majomkosbor (*Orchis simia*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), fali gyík (*Podarcis muralis*), rézsikló (*Coronella austriaca*),

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyepfoltok, erdő-gyep mozaikok fokozottan védett természeti terület részeit képezik, ezért kezelésükben mindig a természetvédelmi szempontoknak kell elsődlegesen érvényesülniük. A gazdasági hasznosítás a gyepfoltok rendkívül kicsi mérete és nehéz megközelíthetősége miatt eddig sem merült fel, és a továbbiakban is kerülni kell. A kezelési javaslatok alapja a gyepfoltok megőrzése, zsugorodásuk, becserjésedésük megelőzése kell legyen. Az értékes lágyszárú növényzet megóvása érdekében a gyepfoltok karbantartását szükség esetén kézi cserjeirtással kell elvégezni. Kiemelt figyelmet kell fordítani a terület idegenhonos fajoktól való megóvására. Ügyelni kell a viszonylagos zavartalanság megőrzésére, minden beavatkozás csak természetvédelmi céllal és természetkímélő módszerekkel megengedett. A gyepfoltok jelentős hányada erdő művelési ágban van, ezért az erdőterületekre vonatkozó jogszabályokat és előírásokat is figyelembe kell venni kezelés során.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A gyepfoltok főként kivett, kisebb részben gyep (rét) és erdő művelési ágú területeken helyezkednek el, de nagy részük az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott üzemtervezett erdő, melyeken sem erdő- sem gyepgazdálkodás nem folyik, ezért az ilyen területekre az

- a 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben meghatározott földhasználati szabályok mellett
- A körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján készült, 2015.01.01-től 2024.12.31-ig hatályos, Vajszlói Erdőtervezési Körzet körzeti erdőtervének előírásai is érvényesek,

azonban a területek a tulajdonviszonyaik, méretük és védelmi státuszuk miatt a jelenlegi támogatási rendszerekbe nem illeszthetők be.

Mivel a terület fokozottan védett, a kezelés során a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Tv. intézkedései az irányadóak, különös tekintettel az alábbiakra:

33. § (1) Fokozottan védett természeti területen lévő erdőben erdőgazdálkodási beavatkozás csak a természetvédelmi kezelés részeként, a kezelési tervben [36. § (3) bekezdés] foglaltakkal összhangban végezhető.

38. § (1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:

a) kutatás, gyűjtés, kísérlet végzéséhez, kivéve, ha a kutatást országos jelentőségű védett természeti területen az igazgatóság végzi;

b) a gyep feltöréséhez, felújításához, felülvetéséhez, öntözéséhez, legeltetéshez, kaszáláshoz;

c) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;

d) termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;

f) nád és más vízínövényzet égetéséhez, irtásához, aratásához, gyep- és parlagterület, tarló és szalma égetéséhez, valamint - a kijelölt és kiépített tűzrakóhely kivételével - erdőterületen tűz gyűjtéséhez;

g) növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához;

38/A. § (2) A hatóság a tervezett tevékenység elvégzéséhez nem járulhat hozzá, ha az (1) bekezdés szerinti vizsgálat alapján az természeti értéket vagy védett természeti területet veszélyeztetne vagy károsítana.

40. § (2) Fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés, a 38. § (1) bekezdése alapján engedélyezett tevékenység, továbbá - a lehetőséghez képest - a természetvédelmi hatósággal egyeztetett közvetlen élet- és vagyonvédelmi beavatkozás végezhető.

Javasolt előírások:

| Kód | Kategória 1 | Gyepterületekre vonatkozó előírások | Megjegyzés |
|-------|--------------------------------------|---|--|
| GY14 | korlátozásra javasolt mg-i műveletek | Felázott talajon munkavégzés nem megengedett. | |
| GY25 | javasolt mg-i műveletek | A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása | A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon. |
| GY26 | javasolt mg-i műveletek | Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. | |
| GY27 | javasolt mg-i műveletek | Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. | |
| GY34 | javasolt mg-i műveletek | Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető. | |
| GY118 | egyéb | Élőhelyrekonstrukció. | |
| E11 | egyéb | A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. | |
| E76 | egyéb | Erdősztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. | |

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A legfontosabb természetvédelmi kezelések az élőhelyrekonstrukciót szolgálják. A természetes vagy természetközeli állapotú gyepek, erdő-gyep mozaikok megőrzése elsősorban

zavartalanságuk biztosításával, valamint a cserjésedés megakadályozásával/visszaszorításával érhető el. A cserjeirtás szükségességéről, mértékéről, időpontjáról és az alkalmazott módszerekről a természetvédelmi kezelő dönt. A cserjeirtásokat úgy kell elvégezni, hogy azok ne járjanak a gyep indokolatlan zavarásával vagy bolygatásával: lehetőleg vegetációs időszakon kívül, kézi eszközökkel. Szintén a természetvédelmi kezelővel kell előzetesen egyeztetni az idegenhonos fajok visszaszorítását, illetve terjedésének megelőzését célzó kezeléseket is. Minden beavatkozás esetén lehetőség szerint kerülni kell az élőhelyet esetlegesen veszélyeztető vegyszerhasználatot és gépi munkavégzést.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez tartozó területek a Fekete-hegy kJKT legjelentősebb természeti értékét képviselő jelölő élőhelyek, számos védett, fokozottan védett fajjal. Ezekben a gyepmozaikokon él a terület egyik legjelentősebb természeti értéke, a kijelölés alapjául is szolgáló Jankasallangvirág (*Himantoglossum jankae* (korábbi nevén: *Himantoglossum caprinum*). A gyepfoltok méretének és természetességi értékének megőrzése alapvető fontosságú a teljes Natura 2000 terület védelmi céljainak megvalósításához.

KE2 – degradált gyep

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása:

Felhagyott szőlők, kertek, legelő, valamint az egykori villánykövesdi bányaudvar helyén kialakult kis kiterjedésű cserjésedő gyep, helyenként akácsarjakkal. Védett területet nem érint.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OB – jellegtelen üde gyep

OC – jellegtelen száraz, félszáraz gyep

- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok:

Natura 2000 élőhelyet és közösségi jelentőségű fajokat nem érint

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területek jelenlegi állapotának kialakulásához a gazdálkodás (szőlőművelés, legeltetés, bányaművelés) megszűnése vezetett. Kisméretű, természetvédelmi szempontból jelentéktelen

területek. Erősen cserjésednek, legnagyobb veszélyt a tájidegen fajok (főként akác) megjelenése és terjedése jelenti. Legelőként vagy kaszálóként való hasznosításuk lenne ideális, amennyiben ez nem megoldható gyepként való fenntartásuk érdekében rendszeres cserjeirtás szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A hatályos jogszabályok értelmében valamennyi gyep hasznosítású területre a 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben meghatározott földhasználati szabályok vonatkoznak.

Javasolt előírások:

| Kód | Kategória 1 | Kategória 2 | Gyepterületekre vonatkozó előírások |
|------|--------------------------------------|--------------|--|
| GY02 | korlátozásra javasolt mg-i műveletek | agrotechnika | Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. |
| GY10 | korlátozásra javasolt mg-i műveletek | agrotechnika | Tárcsázás nem megengedett. |
| GY14 | korlátozásra javasolt mg-i műveletek | agrotechnika | Felázott talajon munkavégzés nem megengedett. |
| GY22 | javasolt mg-i műveletek | használat | Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. |
| GY25 | javasolt mg-i műveletek | | A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása. |
| GY26 | javasolt mg-i műveletek | | Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. |
| GY29 | javasolt mg-i műveletek | | Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. |
| GY30 | javasolt mg-i műveletek | | A természetes gyepekben az őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése. |
| GY31 | javasolt mg-i műveletek | | A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, |

| | | | |
|-------|-------|---------------|--|
| | | | cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. |
| GY118 | egyéb | rekonstrukció | Élőhelyrekonstrukció. |

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Legfőbb élőhely-rekonstrukciós feladat a gyepék cserjésedésének megállítása és a tájidegen fajok visszaszorítása.

(f) Kezelési javaslatok indoklása:

A szóban forgó gyepék sem alacsony természetességi értékük, sem csekély méretük miatt nem nevezhetők jelentősnek a teljes tervezési területhez képest. Megfelelő rendszeres kezelés mellett az élőhelyek természetességi értéke javítható, de esetleges beerdősülésük sem feltétlenül tekinthető természetvédelmi szempontból kedvezőtlennek, amennyiben nem tájidegen fajok nőnek fel rajtuk.

3.2.1.2. Erdő területek kezelése

KE3 – természetközeli fás élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartozó élőhelyek adják a (a KE-1-be tartozó gyepmozaikokkal együtt) a Fekete-hegy kijktt természetvédelmi szempontból legértékesebb területeit. Ide soroltuk a gerincrégióban déli kitettségekben, a hegy mindkét csúcsa környékén és a déli lejtő egy-egy sziklakibúvásos területén előforduló molyhos tölgyes bokorerdőket (melyekben a *Himantoglossum jankae* is megtalálható). A bokorerdő a déli lejtő felé fokozatosan átmeny mészkedvelő tölgyes szálerdőbe, melynek természetközeli állományai a gerinc közeli részeken található, a hegy láb felé degradáltabbá válik, benne akácos, diós foltok, bálványfa is megjelennek. Ide tartoznak a Fekete-hegy központi részén az északi lejtők felső harmadában előforduló illír gyertyános-tölgyesek, melyeknek szintén a gerinchez közelebbi területeken található a legszebb kifejlődésű állományai. A hegy láb felé közeledve, az akáccal vegyes állományokba is települnek vissza a hazai fafajok, és az aljnövényzet gyertyános tölgyes fajai is. Az akáccal vegyes, ezüsthársas-gyertyános tölgyesek aljnövényzete sokszor igen fajgazdag (különösen tavasszal), védett fajok is több helyen jelen vannak bennük. A természetközeli fás élőhelyek közé tartoznak még a kisebb törmelékletjtő-erdő állományok, melyek az északi, meredekebb hegylejtőn a gerinc közelében alakulnak ki, ahol a talaj elvékonyodik, sziklássá,

törmelékké válik; két kicsiny, nem tipikus szurdokvölgy a Fekete-hegy keleti részén; a hegy sziklás gerincének főként északias kitettséggű sávjában kialakuló tetőerdő sáv; valamint azok az átalakuló fekete fenyvesek, melyekben a pusztuló, száradó, leégett fenyők alá molyhos tölgyes fajok települnek, főképp virágos kőris és lágyszárúak.

A kezelési egység nagyrészt a Fekete-hegy TT területén található.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- Érintett ÁNÉR élőhelyek:

K2xRDxLY2 - gyertyános-tölgyes törmeléklejtő-erdők idegenhonos fajokkal (91L0)

L1XRDb - idegenhonos lombos fajokkal vegyes mész- és melegkedvelő tölgyesek (91H0)

L1 - mész- és melegkedvelő tölgyesek (91H0)

LY2 - törmeléklejtő-erdők (9180)

LY1xLY2 - szurdokerdők, törmeléklejtő-erdők (9180)

LY1xRDxLY2 - szurdokerdők, őshonos fajokkal vegyes idegenhonos lombos erdők (9180)

LY1 - szurdokerdők (9180)

M1xLY4 - molyhos tölgyes bokorerdők, tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők (91H0x9150)

RA - őshonos fafajú facsoportok

- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok:

91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronio-Carpinion*)

9150 *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön

9180 Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion* erdői

Érintett közösségi jelentőségű fajok: Janka sallangvirág (*Himantoglossum Jankae* (korábbi elnevezése: *Himantoglossum caprinum*)); gyászscincér (*Morimus funereus*); nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*); nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
Érintett, egyéb védett fajok: olasz müge (*Asperula taurina*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*), (*Ruscus aculeatus*), jerikói lonc (*Lonicera caprifolium*), piritógyökér (*Tamus communis*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), fehér sarkvirág (*Platanthera bifolia*), nemes májvirág (*Hepatica nobilis*), turbánliliom (*Lilium martagon*), méregölő sisakvirág (*Aconitum anthorra*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), magyar repcsény (*Erysimum odoratum*), epergyöngyike (*Muscari botryoides*), hóvirág (*Galanthus nivalis*), kis szarvasbogár (*Dorcus paralellipedus*), mannakabóca (*Cicada orni*), tölgyfa csücsköslepke (*Satyrion ilicis*), erdei béka (*Rana dalmatina*), lábatlan gyík (*Anguis fragilis*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), mókus (*Sciurus vulgaris*), keleti sün (*Erinaceus roumanicus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az őshonos fafajokból álló, gyakran közösségi jelentőségű jelölő élőhelynek minősülő állományok fennmaradását a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetésével, vagy a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módokkal lehet elérni. Az erdő életközösségének diverzitását jelentősen befolyásolja a benne található holtfa mennyisége, ezért az álló- és fekvő holtfa folyamatos jelenlétét biztosítani kell. Az élőhelyek természetességére veszélyt jelent a területen előforduló nagy mennyiségű idegenhonos és inváziós fafaj jelenléte, ezek visszaszorítása, terjedésük, spontán megjelenésük megelőzése kiemelt feladat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- A körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet 14. melléklet 10.1 pontjára, mely a vegetációs periódust a Vajszlói erdőtervezési körzetre április 1. és július 31. közé eső időtartamra határozza meg;
- valamint a fenti rendelet alapján készült, 2015.01.01-től 2024.12.31-ig hatályos Vajszlói Erdőtervezési Körzet körzeti erdőtervének előírásai.
- A terület védett és fokozottan védett részein a kezelés során a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Tv. intézkedései az irányadóak, különös tekintettel az alábbiakra:
33. § (1) Fokozottan védett természeti területen lévő erdőben erdőgazdálkodási beavatkozás csak a természetvédelmi kezelés részeként, a kezelési tervben [36. § (3) bekezdés] foglaltakkal összhangban végezhető.
(2) Védett természeti területen lévő erdőben kerülni kell a teljes talaj-előkészítést és a vágásterületen az égetést.
(3) Védett természeti területen lévő erdőben, a kezelési tervben foglaltakkal összhangban
a) erdőnevelést a természetes erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítő, természetkímélő módszerek alkalmazásával,
b) erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal és – az (5) bekezdés a) pontja kivételével – természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, szálalás, szálaló vágás) módszerekkel kell végezni.
(4) Védett természeti területen lévő erdőben a fakitermelést vegetációs időszak alatt csak, természetvédelmi kezelési, növény-egészségügyi, erdővédelmi okból vagy havária helyzetben, a természetvédelmi hatóság engedélyével lehet végezni.
(5) Védett természeti területen lévő erdőben
a) tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújulásra nem képes állományokban – összefüggően legfeljebb 3 hektár kiterjedésben – engedélyezhető,

b) a fokozatos felújítást követő végvágás összefüggő kiterjedése az 5 hektárt nem haladhatja meg,

c) a végvágással, illetve tarvágással érintett erdőterülethez kapcsolódó állományrészekben további végvágásra, illetve tarvágásra csak akkor kerülhet sor, ha a korábban véghasznált területen az erdőfelújítás befejeződött.

(6) A (5) bekezdés a)–b) pontjaiban meghatározott tar-, illetve végvágás kiterjedése növényegészségügyi okból és az újulat fennmaradása érdekében, vagy természetvédelmi indok alapján kivételesen meghaladhatja az ott meghatározott területnagyságot.

38. § (1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:

a) kutatás, gyűjtés, kísérlet végzéséhez, kivéve, ha a kutatást országos jelentőségű védett természeti területen az igazgatóság végzi;

c) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;

d) termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;

g) növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához;

38/A. § (2) A hatóság a tervezett tevékenység elvégzéséhez nem járulhat hozzá, ha az (1) bekezdés szerinti vizsgálat alapján az természeti értéket vagy védett természeti területet veszélyeztetne vagy károsítana.

40. § (2) Fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés, a 38. § (1) bekezdése alapján engedélyezett tevékenység, továbbá - a lehetőséghez képest - a természetvédelmi hatósággal egyeztetett közvetlen élet- és vagyoni védelmi beavatkozás végezhető.

Javasolt előírások:

| Kód | Kategória | Erdőterületekre vonatkozó előírások | Megjegyzés |
|-----|----------------|---|------------|
| E03 | Adminisztráció | A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. | |
| E09 | Egyéb | A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a | |

| | | | |
|-----|-----------------|--|--|
| | | közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki. | |
| E12 | Egyéb | A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. | |
| E13 | Erdőszegély | Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). | |
| E16 | Fajvédelem | A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. | |
| E17 | Fajvédelem | Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. | |
| E25 | Fajvédelem | Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében). | |
| E26 | Állománynevelés | Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. | |
| E27 | Állománynevelés | A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a | |

| | | | |
|-----|-----------------|--|---|
| | | kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. | |
| E28 | Állománynevelés | Természetes-, természet szerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. | |
| E29 | Állománynevelés | A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni. | |
| E38 | Véghasználat | Őshonos fafajú állományok véghasználatában átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. | |
| E44 | Véghasználat | Fakitermelés csak augusztus 15. és február 1. között végezhető. | |
| E51 | Felújítás | Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. | A kezelési egység területén megtalálható természetes vagy természetközeli állományok honos fajkészletének és állománytípusainak megőrzése, szükség esetén helyreállítása. |

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó élőhelyek fenntartásában, helyreállításában a legfontosabb szempont a Fekete-hegy déli oldalának felnyíló molyhos tölgyeseiben a tisztások, gyepfoltok cserjésedésének, inváziós fás- és lágyszárú növényekkel való fertőződésének megakadályozása. A hegy északi oldalán, a gerinc közelében előforduló, természetközeli élőhelyek növényösszetételében az idegenhonos fajok elegyarányának csökkentése, térnyerésük megállítása, a természetes folyamatok következtében kialakuló lécekben az idegenhonos, inváziós növényfajok megtelepedésének megelőzése a cél.

Állománynevelési szempontból fontos a tájidegen fafajok egyedeinek eltávolítása, amennyiben azok nem tömbösen, vagy mozaikosan helyezkednek el az állományban.

Az erdő szerkezetének fenntartása a folyamatos erdőborítást biztosító használati módok, vagy a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetésével érhető el. A holtfa jelenlétét biztosítani kell az erdőállományokban.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az erdőállományok fafaj-összetételében az idegenhonos, inváziós fafajok megjelenése a fajkészlet diverzitásának csökkenéséhez, az élőhely degradálódásához vezet. A természetközeli- vagy származékerdő természetességi kategóriában a természeteshez közeli állományszerkezet fenntartásához nélkülözhetetlen az idegenhonos fajok egyedeinek eltávolítása.

A felnyíló erdőkben kialakult tisztások mikroélőhelyei jelentős számú védett fajnak adnak otthont (pl: Janka sallangvirág (*Himantoglossum Jankae*), kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*), olasz müge (*Asperula taurina*), szártalan kankalin (*Primula vulgaris*, jerikói lonc (*Lonicera caprifolium*), piritógyökér (*Tamus communis*), fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), fehér sarkvirág (*Platanthera bifolia*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), magyar repcsény (*Erysimum odoratum*), epergyöngyike (*Muscari botryoides*), mannakabóca (*Cicada orni*), tölgyfa csücsköslépe (*Satyrrium ilicis*), lábatlan gyík (*Anguis fragilis*), fenntartásuk, megőrzésük ezért természetvédelmi szempontból kívánatos. Hasonlóan kiemelkedő jelentőségű az életközösségben az álló- és a fekvő holtfa jelenléte, mely mikroélőhelyek számos fajnak (köztük a terület jelölő állatfajainak) nyújtanak életteret.

KE4 – degradált és tájidegen erdészeti faültetvények

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a fekete-fenyves állományok (melyek egy része pusztul, átalakul, honos fajok megtelepedése figyelhető meg bennük), az őshonos hazai fajokkal (mezei juhar, virágos kőris, hegyi szil) elegyes, és az elegyetlen akácok.

A kezelési egység kis része a Fekete-hegy TT területén található.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- Érintett ÁNÉR élőhelyek:

RDa - őshonos lombos fajokkal elegyes fás származékerdők

RDb - őshonos fajokkal vegyes idegenhonos lombos erdők

S1 - ültetett akácok

RDbxS1 - őshonos fajokkal vegyes ültetett akácok

- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok:

Natura 2000 élőhelyeket és közösségi jelentőségű fajokat nem érint.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása az elsődleges természetvédelmi cél ebben a kezelési egységben: a fekete fenyvesek őshonos lombos állományokká, elegyetlen akácok őshonos egyéb lombegyes akácossá, majd őshonos lombos állományokká alakítása, egyszintű erdők többszintessé tétele, a termőhelyi adottságoknak megfelelő, természetszerű szerkezetű és fajösszetételű állományok fokozatos kialakítása. Az őshonos fajok egyedeinek védelmét biztosítani kell minden korosztályban, így a felújításkor minél nagyobb arányú őshonos elegyet kell alkalmazni, az előhasználatok során a fakitermelések ne érintsék az őshonos fajok egyedeit, véghasználatkor pedig hagyásfaként maradjanak vissza a területen. Az erdőgazdálkodás során ügyelni kell a természetközeli (vagy csak kevésbé degradálódott) állapotú aljnövényzet lehető legkisebb mértékű bolygatására.

A védett természeti területen álló erdők kezelését a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szabályozza. A KE-4 kezelési egységbe tartozó állományokra alkalmazható kezelési javaslatok:

33.§ (5) Védett természeti területen lévő erdőben

a) tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújulásra nem képes állományokban – összefüggően legfeljebb 3 hektár kiterjedésben – engedélyezhető,

(6) A (5) bekezdés a)–b) pontjaiban meghatározott tar-, illetve végvágás kiterjedése növényegészségügyi okból és az újulat fennmaradása érdekében, vagy természetvédelmi indok alapján kivételesen meghaladhatja az ott meghatározott területnagyságot.

(7) Védett természeti területen lévő, nem őshonos fafajokból álló erdőben a természetközeli állapot kialakítására a pótlás, az állománykiegészítés, az erdőszerkezet átalakítása, a fafajcsere, az elegyarány-szabályozás és a monokultúrák felszámolása útján kell törekedni.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 7. § (3) bekezdése szerint az erdőgazdálkodási tevékenységet úgy kell végezni, hogy az erdők természetességi állapota az erdőgazdálkodás következtében ne romoljon.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

- A körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján készült, 2015.01.01-től 2024.12.31-ig hatályos, Vajszlói Erdőtervezési Körzet körzeti erdőtervének előírásai

Javasolt előírások:

| Kód | Kategória | Erdőterületekre vonatkozó előírások |
|-----|-----------------|--|
| E13 | erdőszegély | Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). |
| E16 | fajvédelem | A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. |
| E17 | fajvédelem | Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. |
| E18 | Fajvédelem | A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. |
| E19 | Fajvédelem | Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete. |
| E26 | Állománynevelés | Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. |
| E27 | állománynevelés | A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. |
| E29 | Állománynevelés | A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. |
| E30 | Állománynevelés | Az idegenhonos vagy tájjidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. |

| | | |
|-----|--------------------------------------|---|
| E41 | Véghasználat | A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani. |
| E51 | Felújítás | Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. |
| E54 | felújítás | Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. |
| E55 | Felújítás | Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. |
| E56 | Felújítás | Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. |
| E57 | felújítás | Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. |
| E58 | Felújítás | Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. |
| E62 | Felújítás | Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítására során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megóvására. |
| E63 | Felújítás | Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő. |
| E64 | Felújítás | Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). |
| E65 | felújítás | Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. |
| E69 | Inváziós növényfajok visszaszorítása | A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. |
| E85 | fajvédelem | A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. |
| E86 | véghasználat | A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. |

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó erdőállományok letermelése után törekedni kell a szerkezetátalakításra a fafajcsere útján. A telepített fenyvesek átalakításakor kímélni kell a természetes úton megjelent, őshonos fafajok egyedeit mind a felső- és alsó lombkoronaszintben, mind pedig a felújítási (cserje) szintben.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajú erdőállományok a természetes, őshonos állományok számára is alkalmas termőhelyeken tenyésznek. Visszaszorításuk az egyik legfőbb természetvédelmi prioritás. Ennek legjobb módja a véghasználatot követő szerkezetátalakítás, illetve az előhasználatok során az őshonos fajok egyedeinek kímélete.

KE5 – inváziós fásszárúak spontán állományai

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe soroltuk a spontán megjelenő elegyetlen bálványfa állományokat. Aljnövényzetüket sokszor az illír gyertyános-tölgyes aljnövényzet fajtái alkotják, vagy színesítik. A természetvédelmi területen ugyan szálanként megjelent a bálványfa, de összefüggő állományai nem alakultak ki, ezért a kezelési egység nem érint védett részeket.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- Érintett ÁNÉR élőhelyek:

S6 - nem őshonos fajok spontán állományai

- Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok:

Natura 2000 élőhelyet és közösségi jelentőségű fajokat nem érint.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A bálványfa állományok jelentős természetvédelmi károkat okoznak, a fajra jellemző allelopatikus hatás miatt gátolják más fajok megjelenését, fennmaradását az állományokban. A bálványfásokat a termővé válás előtt célszerű lenne letermelni, a felújítást fafajcserével végezni. A felújítást megelőzően a bálványfa vegyszeres irtása elfogadható a természetvédelmi célok elérése miatt.

A védett természeti területen álló erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 33.§ (7) bekezdését kell szem előtt tartani, miszerint védett természeti területen lévő, nem őshonos fafajokból álló erdőben a természetközeli állapot kialakítására a pótlás, az

állománykiegészítés, az erdőszerkezet átalakítása, a fafajcsere, az elegyarány-szabályozás és a monokultúrák felszámolása útján kell törekedni.

A nem védett, Natura 2000 területeken a természetességi állapot javítása az elérendő cél.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- A körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján készült, 2015.01.01-től 2024.12.31-ig hatályos, Vajszlói Erdőtervezési Körzet körzeti erdőtervének előírásai

Javasolt előírások:

| Kód | Kategória 1 | Erdőterületekre vonatkozó előírások |
|-----|--------------------------------------|--|
| E30 | állománynevelés | Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. |
| E55 | felújítás | Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. |
| E56 | Felújítás | Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. |
| E63 | Felújítás | Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő. |
| E64 | Felújítás | Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). |
| E73 | Inváziós növényfajok visszaszorítása | Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.. |

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A bálványfa-állományok véghasználatát a rendszeres magtermés előtt el kell végezni. Felújítás előtt vegyszeres irtás ajánlott. A kezelés következtében elhalt egyedeket a területről mechanikai úton el kell távolítani. A felújítás során a természetes úton megjelenő sarjak közé mesterségesen őshonos fafajok csemetéit kell elültetni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A bálványfa agresszívan terjedő idegenhonos fafaj. Spontán megjelenő állományainak megfékezése csak úgy lehetséges, ha termővé válásuk előtt letermeljük őket. A bálványfa visszaszerző képessége (regenerálódása) rendkívül erős, jól sarjad, ezért a terület felújítása előtt többszöri vegyszeres védekezés ajánlott. Az elhalt faegyedek akadályozzák az erdősítést, ezért el kell őket távolítani a területről.

3.2.1.3. Szőlők kezelése

KE6 – szőlők

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület szegélyén található, jellemzően intenzív művelésű szőlők.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- Érintett ÁNÉR élőhelyek:

T7 - szőlők

- Érintett Natura 2000 élőhelyek:

Natura 2000 élőhelyet és közösségi jelentőségű fajokat nem érint

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szőlőművelés során törekedni kell a legkevesebb zavarással járó és természetkímélő technológiák alkalmazására. Lehetőség szerint kerülni kell a vegyszerhasználatot, vagy a biogazdálkodásban használatos szereket kell előnyben részesíteni. A vegyszerek kijuttatása során fokozottan kell ügyelni (pl. az ideális időjárási körülmények – száraz, szélcsendes idő – kiválasztásával) arra, hogy a környező védett területek ne szennyeződjenek. Meg kell

akadályozni az inváziós fajok térnyerését, terjedését. Ügyelni kell a zajszenyezés minimalizálására, főként a költési és fiókanevelési időben. A szőlő művelésű területek növelése a tervezési területen nem megengedett.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.

Javasolt előírások:

A d) pontban felsorolt általános kezelési javaslatok mindegyike önkéntesen vállalható kezelési javaslatnak tekinthető.

A szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok közül a Fekete-hegy kjktt szőlő művelésű területeire is vonatkoztathatók az alábbiak:

| Kód | Kategória | Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok |
|------|---------------------|---|
| SZ16 | növényvédelem | A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése. |
| SZ18 | növényvédelem | A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni. |
| SZ19 | növényvédelem | Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. |
| SZ20 | növényvédelem | Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges. |
| SZ21 | növényvédelem | Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett. |
| SZ24 | növényvédelem | Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. |
| SZ25 | növényvédelem | Rovarölő szerek nem alkalmazhatók. |
| SZ27 | növényvédelem | Vegyszer gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, nem végezhető. |
| SZ37 | tápanyag-utánpótlás | Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. |

| | | |
|------|-------|--|
| SZ68 | egyéb | A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel. |
|------|-------|--|

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A szőlő művelés felhagyásával a területek erdősítése vagy gyepesítése őshonos, a termőhelynek megfelelő fajokkal.

A művelt szőlők természetes vegetációval érintkező szélein honos fajokból álló cserjés-erdős szegély meghagyása javasolt a vegyszerek bemosódásának, vagy szél általi behordásának megakadályozása érdekében (ld. SZ68)

(f) Kezelési javaslatok indoklása:

A Villányi hegységben, így a Fekete-hegyen is jelentős múltra visszatekintő kultúrája van a szőlőtermesztésnek. A gondos, természetkímélő módszerekkel történő szőlőgazdálkodás természetvédelmi célokat elsődlegesen nem szolgál, de a kijelölés céljaival nem ellentétes, amennyiben a szőlőterületek mérete nem növekszik.

3.2.1.4. Vadgazdálkodás

A tervezési területre a vaddisznó (*Sus scrofa*) van leginkább negatív hatással, mivel természetes gyepeken és az erdők aljnövényzetében károkat okoz túrásával, a túrák helyén pedig megindulhat a gyomosodás. Természetvédelmi szempontból javasolt a vaddisznó állomány csökkentése. Az erdőfelújítások sikeressége érdekében megfontolandó az őz (*Capreolus capreolus*) és a szarvas (*Cervus elaphus*) állomány létszámának csökkentése is, mivel e fajok rágásukkal veszélyeztetik az újulat felnövekedését. Az országos jelentőségű védett természeti területen belül sózó, szóró, etető, itató, vagy más vadat vonzó létesítmény elhelyezése kerülendő. A vadgazdálkodás során törekedni kell az érzékeny, természetközeli állapotú erdő-gyep mozaikok területéről a vad (elsősorban a vaddisznó) elvonására. Meglevő etetők esetében ügyelni kell a gyomosodás elkerülésére, ellenőrzésére. Új vadászati létesítmény kihelyezését a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni kell.

A tervezési terület önként vállalható vadgazdálkodási előírásai:

| Kód | Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok |
|------|--|
| VA01 | Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. |

3.2.1.5. Vízgazdálkodás

Vízgazdálkodási tevékenység nem folyik a területen.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukcióval és élőhelyfejlesztéssel kapcsolatos javaslatok az egyes kezelési egységek kapcsán kerültek kifejtésre. Minden kezelési egységre egyaránt érvényes, hogy az idegenhonos özőnfajok visszazsorítása, illetve terjedésük megelőzése elsődleges szempont kell legyen a területkezelés során. A természetközeli erdők, erdő-gyep mozaikok állapotát a lehető legkevesebb beavatkozással kell megőrizni. A nem őshonos fafajú erdők esetében törekedni kell az állományok őshonos fajokból álló, termőhelynek megfelelő, természetszerű szerkezetű erdőkké való fokozatos átalakításra, és az őshonos fajokból álló aljnövényzet megőrzésére.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A kezelési egységekben javasolt területhasználat és élőhelyrekonstrukció biztosíthatja az előforduló jelölő növény és állatfajok védelmét. A xilofág jelölő rovarfajok érdekében kiemelt cél kell legyen az idős honos faállományok védelme, a vágásérettségi korok kitolása, a nevelővágások során a lábön száradó, és lábön száradt faegyedek megóvása, a földön fekvő, korhadó faanyag területen hagyása. A nem őshonos fafajú erdőállományok átalakításával hosszútávon jelentősen növelhető a jelölő állatfajok élőhelyének kiterjedése, és így állományuk mérete is.

A terület jelölő növényfaja, a Janka-sallangvirág (*Himantoglossum jankae*; korábbi elnevezése: bíbor sallangvirág - *Himantoglossum caprinum*) állománya az elmúlt két évtizedben jelentősen csökkent. Védelme szorosan összefügg az élőhelyéül szolgáló természetes gyepek, gyep-erdő mozaikok védelmével. Elengedhetetlen a cserjésedés visszazsorítása, a gyepek megőrzése a vegetációs időszakon kívül történő kíméletes, kézi cserjeirtással.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A terület botanikai szempontból kellően feltárt. A vegetációtérkép NBmR protokoll szerinti, 12 évenként történő felülvizsgálatával az élőhelyek változása megfelelően nyomon követhető. Mindenképpen folytatni kell a Janka-sallangvirág (*Himantoglossum jankae*; korábbi elnevezése: bíbor sallangvirág - *Himantoglossum caprinum*) NBmR protokoll szerinti

monitorozását háromévente a teljes állomány felmérésével, kiegészítve a nem virágzó tövek felvételezésével is.

Zoológiai szempontból a terület kevésbé kutatott, a jelenleg rendelkezésre álló alapadatokat elsősorban egyes gerinctelen taxonok célzott vizsgálatával lenne érdemes tovább bővíteni. Az NBmR protokolljai megfelelően használhatók a bogarak, a lepkék, az egyenesszárnyúak és a puhatestűek kutatása során is.

A területen található 1 db vadkerítéssel körülvett vadkár monitoring mintaterület, melynek segítségével az erdők természetes felújulásának lehetősége, az erdő és a benne élő vad kapcsolata, a vadállomány negatív és pozitív hatásai vizsgálhatók. A mintaterület monitorozását mindenképpen javasolt folytatni, mivel eredményei jól hasznosíthatók a természetvédelmi kezelés meghatározásához csakúgy, mint a természetszerű erdőgazdálkodás, vagy a vadászati üzemtervek készítése során.

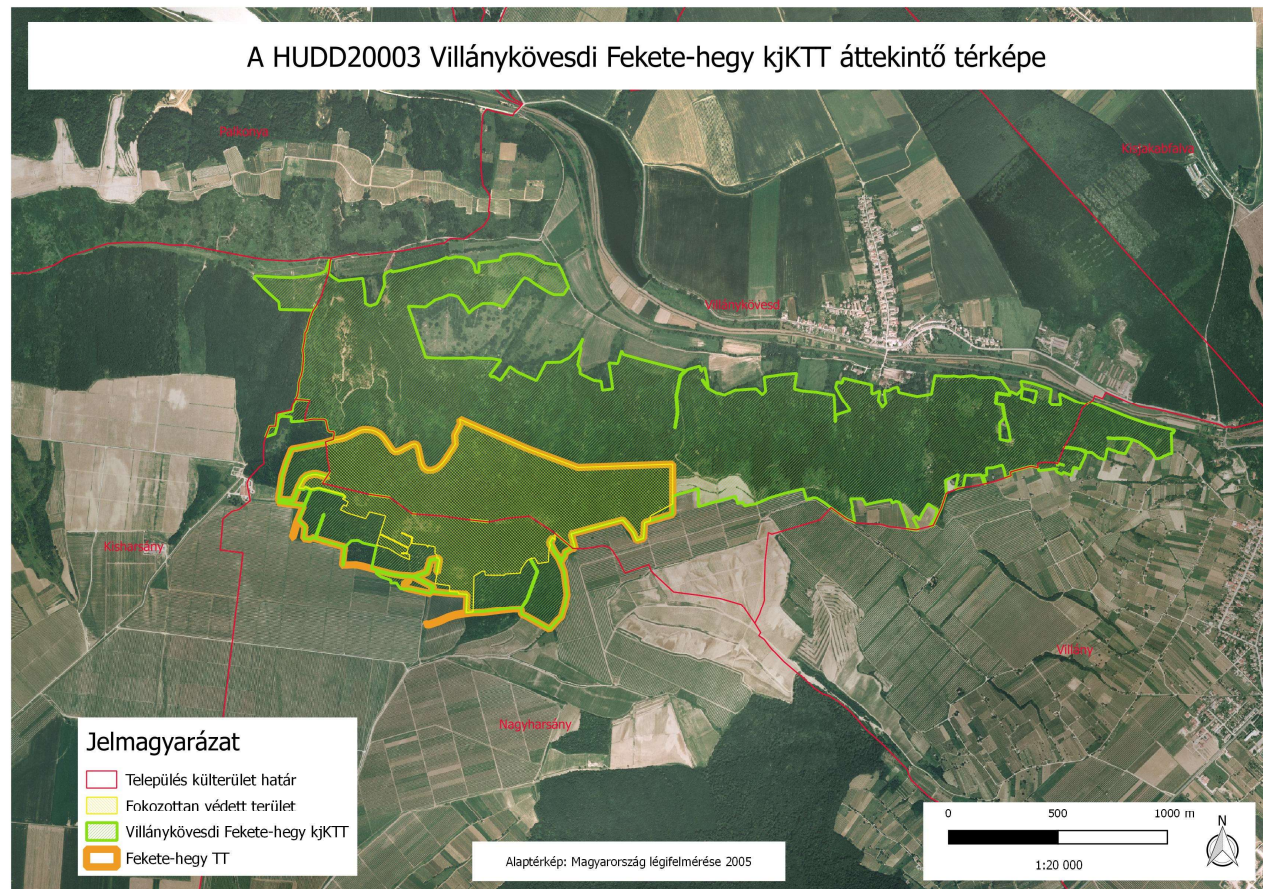
3.2.5. Mellékletek

1. Térkép: A tervezési terület áttekintő térképe

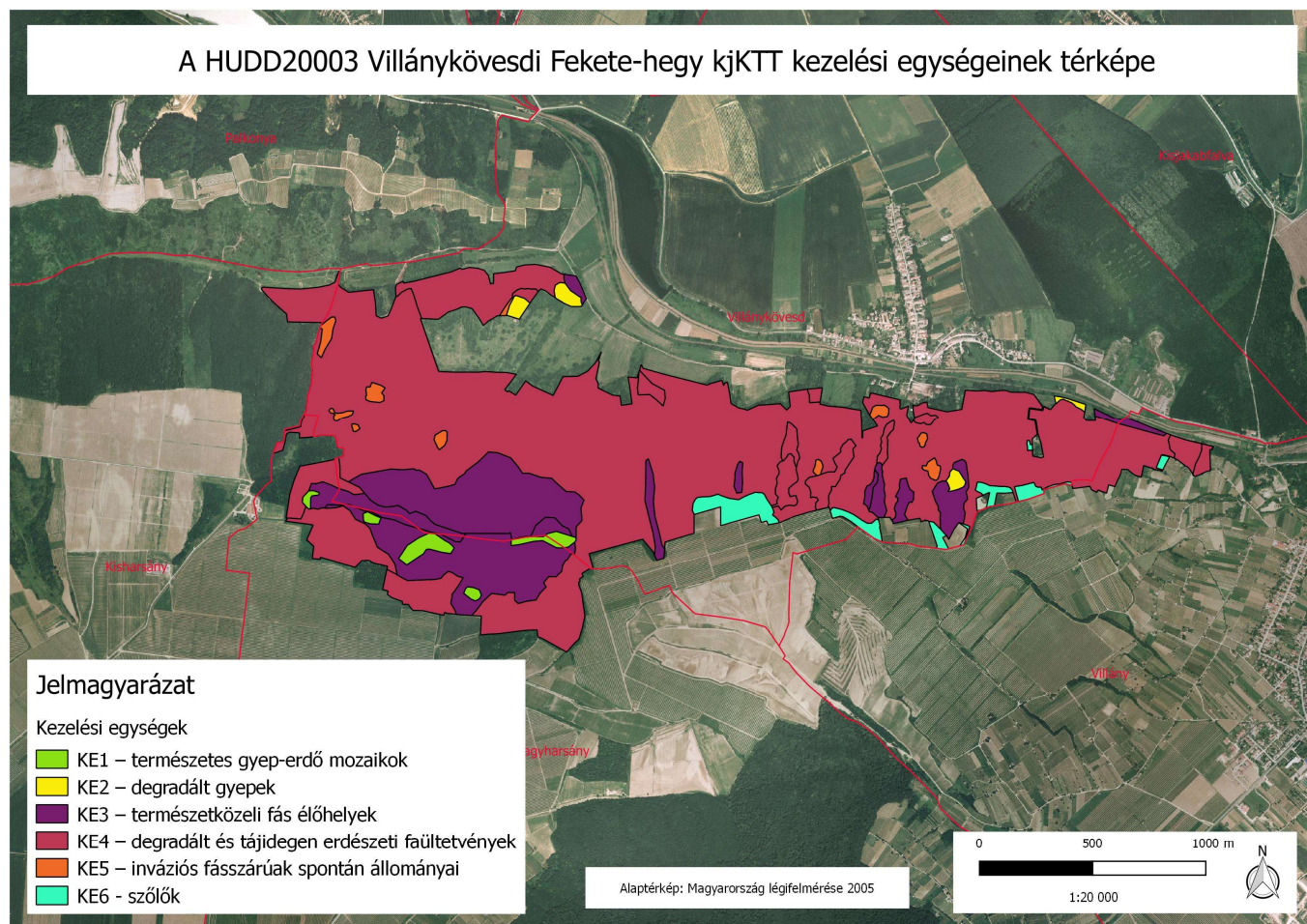
2. Térkép: A tervezési terület kezelési egységei

Táblázat: A tervezési területkezelési egységeihez tartozó földrészletek és erdőrészletek listája

3.2.5.1 Térkép: A tervezési terület áttekintő térképe



3.2.5.2. Térkép: A tervezési terület kezelési egységei



3.2.5.3 A tervezési területkezelési egységeihez tartozó földrészletek és erdőrészletek listája

| Kezelési egység kódja | Kezelési egység megnevezése | Területe (ha) | Érintett hrsz.-ok | | Érintett erdőrészletek | | Érintett MePAR blokkok |
|-----------------------|--------------------------------|---------------|-------------------|--------|------------------------|------|--------------------------|
| KE-1 | természetes gyep-erdő mozaikok | 3,5 | Nagyharsány | 0104/1 | Nagyharsány | 1 A | CT2N2-7-15 |
| | | | | 051/ | | 21 D | |
| 060/1 | 31 B | | | | | | |
| 060/2 | 31 C | | | | | | |
| 061/a | 33 A | | | | | | |
| 061/a | 33 B | | | | | | |
| 061/b | 33 E | | | | | | |
| 061/c | Villánykövesd | 5 C | | | | | |
| 061/d | | 5 F | | | | | |
| 061/d | | | | | | | |
| 061/f | | | | | | | |
| 061/g | | | | | | | |
| 061/h | | | | | | | |
| 062/ | | | | | | | |
| 063/ | | | | | | | |
| 067/ | | | | | | | |
| 077/1 | | | | | | | |
| 077/2 | | | | | | | |
| 078/ | | | | | | | |
| 079/ | | | | | | | |
| 085/ | | | | | | | |
| 061/h | | | | | | | |
| | | | Villánykövesd | 024/5a | | | |
| KE-2 | degradált gyeppek | 2,2 | Villánykövesd | 018/30 | | | CT2N2-7-15 CRE6F-H-15 |
| | | | | 018/44 | | | |
| | | | | 018/6b | | | |
| | | | | 025/37 | | | |
| | | | | 032/ | | | |
| | | | | 033/ | | | |
| | | | | 038/a | | | |
| | | | | 038/b | | | |
| KE-3 | természetközeli élőhelyek fás | 53 | Nagyharsány | 0104/1 | Nagyharsány | 32 E | CT2N2-7-15 |
| | | | | 0104/2 | | 33 A | |
| | | | | 0105/ | | 33 B | |
| | | | | 0106/ | | 33 C | |

| | | |
|---------------|--------|--------------------|
| | 0110/ | 33 D |
| | 0111/ | 33 E |
| | 0115/ | 33 F |
| | 0146/ | 33 G |
| | 051/ | 34 A |
| | 058/ | 34 B |
| | 059/ | 34 E |
| | 060/1 | 34 H |
| | 060/2 | 1 A |
| | 061/a | 21 D |
| | 061/b | 31 B |
| | 061/c | 31 C |
| | 061/d | 31 D |
| | 061/f | 32 B |
| | 061/g | 1 A |
| | 061/h | 1 A |
| | 062/ | Villány 21 A |
| | 063/ | Villánykövesd 38 E |
| | 066/ | 37 A |
| | 067/ | 37 B |
| | 070/ | 39 A |
| | 071/ | 39 C |
| | 075/ | 39 D |
| | 076/ | 39 E |
| | 077/1 | 40 A |
| | 078/ | 15 F |
| | 079/ | 41 B |
| | 080/ | 36 A |
| | 081/ | 36 B |
| | 082/ | 4 A |
| | 083/ | 4 C |
| | 084/ | 5 B |
| | 085/ | 5 C |
| | 086/ | 5 D |
| | 093/ | 5 E |
| | 094/ | 5 F |
| | 061/c | 14 B |
| | 061/d | 14 C |
| | 061/h | 14 D |
| Villány | 0270/ | 39 CE |
| | 04/1 | 40 TN 1 |
| Villánykövesd | 018/30 | 40 TN 2 |
| | 018/44 | 5 C |
| | 024/35 | 5 F |
| | 024/36 | |

| | | | | | | | |
|------|---|-----|-------------|---|-------------|---|------------|
| | | | | 024/4 024/5a 025/37 038/a 038/b 024/5a | | | |
| KE-4 | degradált és tájidegen erdészeti faültetvények | 222 | Kisharsány | 043/ | Kisharsány | 1 A | CT2N2-7-15 |
| | | | Nagyharsány | 0104/1 0104/2 0105/ 0106/ 0107/ 0108/ 0109/ 0110/ 0111/ 0112/ 0113/ 0114/ 0115/ 0116/ 0117/ 0118/ 0119/ 0120/ 0133/ 0145/d 0146/ 044/ 045/3 051/ 053/3 058/ 059/ 060/1 060/2 061/a 061/b 061/d 062/ 063/ 066/ | Nagyharsány | 26 A 27 C 1 A 21 A 21 B 21 D 22 A 26 A 31 A 31 B 31 C 31 D 32 A 32 B 32 C 32 E 32 F 33 D 33 E 33 F 33 G 33 H 33 I 34 A 34 B 34 C 34 D 34 E 34 F 34 G 34 H 35 A 35 F 35 G | |
| | | | | | Villány | 21 A | |

| | | | | | |
|--|--|---------|--------|---------------|---------|
| | | | 067/ | Villánykövesd | 4 A |
| | | | 068/ | | 4 B |
| | | | 069/ | | 4 C |
| | | | 070/ | | 5 B |
| | | | 071/ | | 5 C |
| | | | 075/ | | 5 D |
| | | | 081/ | | 5 E |
| | | | 082/ | | 5 F |
| | | | 083/ | | 14 A |
| | | | 084/ | | 14 B |
| | | | 085/ | | 14 C |
| | | | 086/ | | 14 D |
| | | | 087/ | | 15 A |
| | | | 088/ | | 15 B |
| | | | 089/ | | 15 C |
| | | | 090/ | | 15 D |
| | | | 091/ | | 15 E |
| | | | 092/ | | 15 F |
| | | | 093/ | | 22 A |
| | | | 094/ | | 22 B |
| | | Villány | 0270/ | | 28 A |
| | | | 0270/ | | 28 B |
| | | | 04/1 | | 28 C |
| | | | 04/1 | | 28 CE 2 |
| | | | 06/ | | 28 D |
| | | | 1302/ | | 29 A |
| | | | 1303/ | | 29 B |
| | | | 1304/2 | | 32 A |
| | | | 1305/ | | 33 A |
| | | | 1306/ | | 33 B |
| | | | 1307/ | | 33 C |
| | | | 1308/ | | 33 TI |
| | | | 1309/ | | 34 A |
| | | | 1310/1 | | 34 B |
| | | | 1310/2 | | 34 C |
| | | | 1310/3 | | 35 A |
| | | | 1311/a | | 35 B |
| | | | 1311/b | | 36 A |
| | | | 1311/c | | 36 B |
| | | | 1312/1 | | 36 C |
| | | | 1312/2 | | 36 D |
| | | | 1313/a | | 36 E |
| | | | 1313/b | | 36 E |
| | | | 1337/ | | 36 F |
| | | | 1354/b | | 36 G |

| | | |
|---------------|---------|---------|
| | 1355/ | 36 H |
| | 1356/ | 37 A |
| | 1357/ | 37 B |
| | 1358/ | 38 B |
| | 1366/ | 38 C |
| | 1367/a | 38 D |
| | 1367/b | 38 E |
| | 1368/ | 38 F |
| | 1369/ | 39 A |
| | 1370/ | 39 B |
| | 1371/ | 39 C |
| | 1372/a | 39 CE |
| | 1372/b | 39 D |
| | 1373/ | 39 TI 1 |
| | 1373/ | 39 TI 2 |
| | 1374/a | 40 A |
| | 1374/a | 40 B |
| | 1374/b | 40 CE |
| | 1375/ | 40 TI |
| | 1376/ | 40 TN 1 |
| | 1378/ | 40 TN 2 |
| | 1381/ | 41 A |
| Villánykövesd | 014/ | 41 B |
| | 015/ | 41 C |
| | 017/ | 41 D |
| | 018/14 | |
| | 018/15 | |
| | 018/19a | |
| | 018/19b | |
| | 018/20 | |
| | 018/21 | |
| | 018/22 | |
| | 018/23 | |
| | 018/24 | |
| | 018/26 | |
| | 018/27 | |
| | 018/3 | |
| | 018/30 | |
| | 018/31 | |
| | 018/4 | |
| | 018/43 | |
| | 018/43 | |
| | 018/44 | |
| | 018/44 | |
| | 018/44 | |

| | | | | | | |
|--|--|--|--|---------|--|--|
| | | | | 018/44 | | |
| | | | | 018/44 | | |
| | | | | 018/45 | | |
| | | | | 018/5 | | |
| | | | | 018/6a | | |
| | | | | 018/6b | | |
| | | | | 018/6c | | |
| | | | | 018/8 | | |
| | | | | 018/9 | | |
| | | | | 023/2 | | |
| | | | | 024/2 | | |
| | | | | 024/29 | | |
| | | | | 024/3 | | |
| | | | | 024/30 | | |
| | | | | 024/31 | | |
| | | | | 024/32 | | |
| | | | | 024/33 | | |
| | | | | 024/34 | | |
| | | | | 024/35 | | |
| | | | | 024/36 | | |
| | | | | 024/37 | | |
| | | | | 024/4 | | |
| | | | | 024/5a | | |
| | | | | 024/5b | | |
| | | | | 025/11 | | |
| | | | | 025/19 | | |
| | | | | 025/2 | | |
| | | | | 025/20 | | |
| | | | | 025/21a | | |
| | | | | 025/23a | | |
| | | | | 025/23b | | |
| | | | | 025/33 | | |
| | | | | 025/35a | | |
| | | | | 025/35b | | |
| | | | | 025/37 | | |
| | | | | 025/39 | | |
| | | | | 025/40 | | |
| | | | | 025/42 | | |
| | | | | 026/2 | | |
| | | | | 026/4 | | |
| | | | | 031/3 | | |
| | | | | 032/ | | |
| | | | | 033/ | | |
| | | | | 038/a | | |
| | | | | 052/ | | |

| | | | | | | | |
|---------------|---|-----|---------------|--------|---------------|------|--|
| | | | | 053/ | | | |
| KE-5 | inváziós fásszárúak spontán állományai | 3,4 | Villány | 0270/ | Kisharsány | 1 A | CT2N2-7-15 |
| | | | | 04/1 | Villány | 21 A | |
| | | | Villánykövesd | 018/44 | Villánykövesd | 14 D | |
| | | | | 024/36 | | 15 A | |
| | | | | 024/4 | | 15 B | |
| | | | | 025/37 | | 15 C | |
| | | | | 033/ | | 15 D | |
| | | | | | | 15 F | |
| | | | | | | 33 C | |
| | | | | | | 38 D | |
| | 38 E | | | | | | |
| | 39 B | | | | | | |
| | 39 C | | | | | | |
| | 39 D | | | | | | |
| KE-6 | szőlők | 6,6 | Villány | 1337/ | | | C816F-K-15 CX76F-F-15 CRD0F-8-15 CPPLF-4-15 CRATF-1-15 |
| | | | Villány | 1354/b | | | |
| | | | Villány | 1355/ | | | |
| | | | Villány | 1356/ | | | |
| | | | Villány | 1375/ | | | |
| | | | Villány | 06/ | | | |
| | | | Villány | 08/ | | | |
| | | | Villánykövesd | 018/15 | | | |
| | | | Villánykövesd | 018/17 | | | |
| | | | Villánykövesd | 018/31 | | | |
| | | | Villánykövesd | 018/44 | | | |
| | | | Villánykövesd | 018/45 | | | |
| | | | Villánykövesd | 018/9 | | | |
| | | | Villánykövesd | 023/2 | | | |
| | | | Villánykövesd | 024/35 | | | |
| | | | Villánykövesd | 024/36 | | | |
| | | | Villánykövesd | 024/37 | | | |
| Villánykövesd | 024/5a | | | | | | |
| Villánykövesd | 018/44 | | | | | | |

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme)

Minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. Jogosult területnek számít hazánkban a művelt szántó, gyeperület és kertészeti hasznosítású terület, amely a MePAR rendszerben támogatható területként van nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás folyósításának feltétele a terület művelésben tartása, valamint a Kölcsönös Megfeleltetés rendszerének, (kiemelten a "Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot" előírásainak) betartása.

A 2014-2020 közötti EU költségvetési ciklusban az egyszerűsített területalapú támogatás megbontásával megjelent a Zöldítés, azaz az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatok követelménye. A Zöldítés három fő feltételből tevődik össze: a terménydiverzifikációból, az állandó gyeperületek megőrzéséből, valamint a minimum 5% ökológiai célterület kialakításából, fenntartásából. Emellett fontos megemlíteni, hogy a szántó és gyeperületek gyommentesítése, a fás szárú növényzettől mentesítése és a gyeperületek évi egyszeri tisztító kaszálásának követelménye is alapfeltétel lett. A támogatás igénybevételének részletes feltételeit az *éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyeperület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről* szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza. A tervezési területen nincs művelt szántóterület, és a ténylegesen hasznosított gyeperületek és szőlők területaránya is igen csekély. A területet 7 MEPAR blokk érinti, a támogatható területek aránya azonban elenyésző (kb. a terület 5%-a), csupán egy apró gyeperület és a terület szélein benyúló művelt szőlők tartoznak ide. Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül a **VP-4-10.1.1-15 – és a VP4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés** érhető el.

A mező- és erdőgazdálkodás során, a kötelező előírások miatt igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetések, illetve a környezet- és természetvédelmi célú, önkéntesen vállalt mező- és erdőgazdálkodási támogatások a következők:

Natura 2000 területek támogatása

A Vidékfejlesztési Program keretében 2014-2020 között kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára.

A 269/2007. Korm. rendeletben megfogalmazott, gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások és előírások betartása minden Natura 2000 gyepterület esetében kötelező, a jogosult területhasználók, az állami szereplők kivételével kompenzációs támogatásban részesülhetnek.

A kompenzációs támogatás igénybevétele a tervezési területen jelenleg nem jellemző, mivel a gyepeket csak igen kis arányban hasznosítják, ezért tényleges területük a támogatható méret alá csökkent.

A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függ.

A támogatás igénybevételéről a tervezési területre vonatkozó pontos adatokkal nem rendelkezünk.

AKG – Agár-környezetgazdálkodási támogatások

A Vidékfejlesztési Program keretében önkéntes vállalás esetén agrár-környezetgazdálkodási támogatás adható a gazdálkodók számára tematikus előíráscsoportok keretében az állami szereplők kivételével. Kiemelendő, hogy az ország bármely területén pályázható szántó, gyeper, ültetvény és nádas horizontális tematikus előíráscsoportok kötelező előírásai mellett választható előírásokból is vállalhat a gazdálkodó, mely mindegyik földhasználati kategóriában növeli a területhasználat extenzivitását.

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartásának támogatása:

A környezet megóvása, valamint a termelők és fogyasztók egészségének védelme érdekében az ökológiai gazdálkodásba vont területek növelésének, valamint az ökológiai gazdálkodás fenntartásának támogatása a célja a VP-4-11.1.-11.2.-18 kódszámú programnak, amelyet ökológiai gazdálkodás minősítési előírásainak megfelelő gazdálkodás folytatása esetén lehet igényelni szántó-, gyeper-, és ültetvény földhasználati kategóriában.

Élőhely-fejlesztési célú nem termelő beruházások támogatása

A Vidékfejlesztési Program keretében Élőhely-fejlesztési célú nem termelő beruházásokra igényelhető támogatás, - az állami szereplők kivételével - négy beruházás típuson (gyeper-, zöldugar-, sövény- és méhlegelő telepítésen) keresztül, melyek mindegyike javíthatja a Natura 2000 területek élőhely diverzitását.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A területen található természetes állapotú gyepek a jelenlegi agrártámogatási rendszerbe egyáltalán nem, vagy nehezen illeszthetők, mivel hasznosításuk természetvédelmi szempontból nem kívánatos (és gazdasági szempontból nem nyereséges). A gyepek hasznosítású területekre a 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben meghatározott földhasználati szabályok vonatkoznak. A tervezési terület természetes gyepein a rendszeres legeltetés vagy kaszálás nem célszerű, a gyepek zavartalanságának biztosítása, szükség esetén alkalmi cserjeirtás végzése a szükséges és elégséges kezelés. Az érvényes kezelési tervvel nem rendelkező védett területek és a nem védett Natura 2000 gyepterületek a támogatási rendszerből kiszorulhatnak, vagy a természetvédelmi céloknak nem megfelelő kezelésben részesülhetnek, amennyiben a természetvédelmi célok elérése rendszeres kaszálást vagy legeltetést nem igényel. Így adott esetben pont azok a területek nem számíthatnak támogatásra, amelyek (a természeti értékek megóvása érdekében) gazdaságilag nem hasznosíthatók. A rendszeres kezelést nem igénylő, természetes vagy természetközeli állapotú gyepek esetében javasolt változtatás a legeltetés és/vagy kaszálás kötelező voltának eltörlése. A jelenlegi támogatási rendszer arra ösztönzi a területhasználót, hogy még a gazdálkodásra amúgy alkalmatlan, de magas természetességi értékű területeken is rendszeres és szükségtelen beavatkozásokat végezzen, nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a háborítatlan, gazdaságilag nem hasznosított területek megőrzésében. Problémaként merült fel, hogy vajon hogyan illeszthetők az agrártámogatási rendszerbe (illetve melyikbe) az üzemtervezett erdők területén található gyepek?

A terület természetvédelmi szempontból értékes erdőállományai jórészt állami tulajdonúak. Az állami tulajdonú erdészetek azonban a Natura 2000 támogatási rendszerből jelenleg ki vannak zárva, így épp a legértékesebb állományok természetkímélő kezelése nem kap ösztönzést. A magánerdők esetében a kompenzáció akkor lehetne eredményes, ha mértéke a pusztán gazdasági szempontú hasznosításból származó nyereséggel összevethető lenne, valamint ha a jogosultság feltételrendszere a jelenleginél pontosabban, területspecifikusan lenne meghatározva.

3.3.2. Pályázati források

Elsősorban a Vidékfejlesztési Program, a Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program, valamint a LIFE program keretében van lehetőség pályázat benyújtására. Jelenleg sem tervezett, sem megvalósult természetvédelmi célú pályázat nem érinti a tervezési területet.



AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUDD20003 Villánykövesdi Fekete-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20003 Villánykövesdi Fekete-hegy Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminister megbízásából **jóváhagyta:**


Balazs Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár



Budapest, 2019. november 27.